

Rebecca Evans AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid, y Cyfansoddiad a
Swyddfa'r Cabinet
Cabinet Secretary for Finance, Constitution & Cabinet Office

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

11 Ebrill 2024

Annwyl Peredur,

Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)

Diolch i'r Pwyllgor Cyllid am ystyried y Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru) a'r adroddiad cyfatebol ar 15 Mawrth 2024.

Gweler isod ymatebion y Llywodraeth i gasgliadau ac argymhellion yr adroddiad. Rwy'n falch fy mod wedi gallu derbyn yr holl argymhellion.

Rwyf hefyd wedi atodi, er gwybodaeth, gopïau o'r llythyrau yr wyf wedi eu hanfon at gadeiryddion y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad a'r Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai. Hefyd rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at gadeiryddion y ddau Bwyllgor.

Rwy'n edrychaf ymlaen at barhau i weithio gyda'r Aelodau wrth i'r Bil fynd ar ei daith drwy broses y Senedd.

Yn gywir,

Rebecca Evans AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid, y Cyfansoddiad a Swyddfa'r Cabinet
Cabinet Secretary for Finance, Constitution & Cabinet Office

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Atodiad

Ymatebion i Gasgliadau ac Argymhellion y Pwyllgor Cyllid mewn perthynas â'r Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru)

Casgliad 1: Mae'r Pwyllgor yn fodlon, ar y cyfan, ar oblygiadau ariannol y Bil fel y'u nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, yn ddarostyngedig i'r sylwadau a'r argymhellion yn yr adroddiad hwn.

NODWYD. Rwy'n ddiolchgar i'r Pwyllgor am ei waith craffu gofalus cam 1, ac am ddod i'r casgliad eich bod yn fodlon ar y cyfan â goblygiadau ariannol y Bil.

Argymhelliad 1: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn ymrwymo i ddarparu cymaint o dryloywder â phosibl mewn perthynas â chostau'r Bil drwy gyhoeddi Asesiadau Effaith Rheoleiddiol llawn a chadarn i gyd-fynd ag is-ddeddfwriaeth a wneir o dan y Bil hwn.

DERBYN Rydym yn cydnabod y bydd angen asesiadau effaith pellach wrth ddatblygu is-ddeddfwriaeth. Bydd y costau a'r manteision a amcangyfrifwyd ar gyfer is-ddeddfwriaeth yn cael eu nodi yn yr Asesiadau Effaith Rheoleiddiol cysylltiedig yn y modd arferol.

Yn unol â'r gofynion o dan Reol Sefydlog 27 a'r polisi a nodir yng Nghod Asesiad Effaith Rheoleiddiol Gweinidogion Cymru ar gyfer Is-ddeddfwriaeth, rydym wedi ymrwymo'n llwyr i gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol a defnyddio'r dystiolaeth orau sydd ar gael o fewn y Memorandwm Esboniadol wrth wneud rheoliadau yn y dyfodol.

Argymhelliad 2: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn esbonio sut mae Llywodraeth Cymru yn cydymffurfio â'i Llawlyfr Deddfwriaeth ei hun mewn perthynas â gosod is-ddeddfwriaeth i Filiau.

DERBYN Bydd y pwerau a gynigir yn y Bil i wneud is-ddeddfwriaeth mewn nifer o feysydd yn lleihau dibyniaeth Llywodraeth Cymru ar Filiau Llywodraeth y DU i gyflawni newidiadau i Gymru, ac yn caniatáu i newidiadau gael eu gwneud mewn modd amserol. Felly, mae rhannau o'r Bil yn ymwneud â chreu strwythurau a fydd yn caniatáu i'r Llywodraeth gyflwyno is-ddeddfwriaeth yn y dyfodol.

Yn ystod fy nhystiolaeth i'r Pwyllgor, eglurais yr heriau o ran costio is-ddeddfwriaeth lle mae'r cwmpas a'r manylion i'w cadarnhau. Fel y dywedais bryd hynny, bydd unrhyw reoliadau yn y dyfodol yn destun ymgynghoriad ac Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn unol â gofynion y Llawlyfr Deddfwriaeth.

Argymhelliad 3: Mewn perthynas â systemau amgen o drethiant lleol, mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog:

- yn parhau i archwilio pob llwybr ar gyfer newid er mwyn sicrhau bod y penderfyniad cywir yn cael ei wneud ynghylch y system drethiant lleol fwyaf priodol; ac
- yn darparu copi o'r map ffordd ar gyfer treth gwerth tir, ynghyd ag amlinelliad o unrhyw gostau cysylltiedig, i'r Pwyllgor cyn gynted â phosibl.

DERBYN Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn ystyried systemau amgen o drethiant lleol ers 2016, ac mae wedi gwneud ymchwil helaeth. Daeth [crynodeb o'r canfyddiadau](#) a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2021 i'r casgliad nad oedd modd symud i ffwrdd oddi wrth y system drethiant lleol bresennol yn gyfan gwbl yn y tymor byr i'r tymor canolig. Serch hynny, mae Llywodraeth Cymru yn parhau i fod yn ymrwymedig i archwilio opsiynau eraill i'w hystyried ar gyfer y tymor hirach.

O ran treth gwerth tir leol, rydym wedi sicrhau capasiti academaidd ychwanegol yn ddiweddar drwy gynllun cenedlaethol Cymrodoriaeth Cyngor Ymchwil y DU i helpu Llywodraeth Cymru i ymchwilio i nifer o faterion allweddol ymhellach ac i gryfhau ein sail dystiolaeth. Bydd casgliadau'r ymchwil hon yn cael eu defnyddio fel sail ar gyfer ystyriaeth ychwanegol.

Hefyd, gan ddarparu cywiriad i'r Pwyllgor: mae Llywodraeth Cymru wedi nodi ymrwymiad i lunio map ffordd erbyn diwedd *tymor y Senedd hon* ac nid *tymor yr haf* fel y nodir ym mharagraff 29 yr adroddiad.

Argymhelliad 4: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn adolygu'r pwyntiau a godwyd ynghylch anghysondebau yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol a nodir yn yr adran hon, gyda'r bwriad o egluro'r wybodaeth a nodwyd mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig.

DERBYN Rydym yn diolch i'r Pwyllgor am ddod â'r rhain i'n sylw. Byddwn yn adolygu hyn er mwyn sicrhau bod y ffigurau'n gyson. Bydd Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig yn cael ei ddarparu cyn cam 3.

Argymhelliad 5: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn darparu gwybodaeth am y risgiau a'r goblygiadau cost i Gymru, os bydd yn ymwahanu oddi wrth Loegr, o ran amseriad ei hailbrisiadau ardrethi annomestig, ac i'r wybodaeth hon gael ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig.

DERBYN Fel y mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn egluro, ar hyn o bryd nid yw'n bosibl meintoli'n llawn y costau a'r risgiau a fyddai'n codi yn sgil ymwahanu. Fodd bynnag, mae'n bosibl darparu rhagor o wybodaeth am y goblygiadau sy'n ymwneud ag adnoddau i Asiantaeth y Swyddfa Brisio, ynghyd â'r risgiau lefel uchel. Bydd y ffigurau hyn yn cael eu cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig cyn cam 3.

Argymhelliad 6: Mae'r Pwyllgor yn gofyn am ragor o wybodaeth am gyfanswm cost y ddyletswydd newydd i dalwyr ardrethi i ddarparu gwybodaeth gyfredol i Asiantaeth y Swyddfa Brisio, yn benodol, a yw'r gost o £35 a £20 fesul talwr ardrethi yn ychwanegol at y costau a amcangyfrifir ar hyn o bryd ar gyfer gweithgarwch perthnasol, ac i'r wybodaeth hon gael ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig.

DERBYN Mae'r ffigurau'n cynrychioli amcangyfrif cyfartalog o gostau ychwanegol cydymffurfio. Bydd y costau gwirioneddol yn dibynnu ar amgylchiadau unigol. I rai talwyr ardrethi, ni fydd costau cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd yn golygu costau newydd neu ychwanegol o'u cymharu â'r rhai a delir o dan y system bresennol. Bydd rhagor o wybodaeth ac esboniad yn cael eu cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig cyn cam 3.

Argymhelliad 7: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn darparu rhagor o wybodaeth am y costau a'r risgiau posibl sy'n gysylltiedig â system ar-lein newydd Asiantaeth y Swyddfa Brisio. Dylai hyn gynnwys pryd y bydd yn cael ei gweithredu a risgiau unrhyw oedi posibl wrth weithredu i dalwyr ardrethi sy'n cydymffurfio â'r gofynion newydd i ddarparu gwybodaeth, ac i'r wybodaeth hon gael ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig.

DERBYN. Nid yw cwblhau ymarfer ailbriso yn 2026 yn ddibynnol ar lansio'r system ar-lein, gan fod Asiantaeth y Swyddfa Brisio eisoes yn paratoi i ymgymryd â'r ymarfer hwnnw o dan y trefniadau presennol. Bwriedir i'r system sicrhau cynaliadwyedd ailbrisiadau amlach dros y tymor hirach. Nid oes unrhyw risg i dalwyr ardrethi sy'n gysylltiedig ag amseriad y lansiad, oherwydd dim ond pan fydd Llywodraeth Cymru ac Asiantaeth y Swyddfa Brisio yn fodlon ei bod yn rhesymol disgwyl i dalwyr ardrethi gydymffurfio y bydd y dyletswyddau'n dod i rym. Bydd yr wybodaeth hon yn cael ei chynnwys, ochr yn ochr â'r amcangyfrif o'r costau a ddarparwyd eisoes, yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig cyn cam 3.

Argymhelliad 8: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf unwaith y bydd penderfyniad wedi'i wneud ar y dull o ddiwygio'r dreth gyngor. Dylai hyn gynnwys dadansoddiad cost o unrhyw opsiynau posibl y gellid eu hystyried yn dilyn yr ymgynghoriad Treth Gyngor Decach: cam 2 ac unrhyw oblygiadau i'r Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru).

DERBYN. Byddaf yn ysgrifennu at y Pwyllgor maes o law, yn amlinellu manylion unrhyw benderfyniadau pellach a wneir ac unrhyw oblygiadau ar gyfer y Bil Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru).

Argymhelliad 9: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn darparu rhagor o wybodaeth am y gweithgor sy'n gyfrifol am ystyried yr esemptiadau treth gyngor presennol ac unrhyw waith sy'n cael ei wneud i symleiddio disgowntiau a diystyriadau.

DERBYN. Rydym yn parhau i adolygu'r ystod o ostyngiadau, diystyriadau, esemptiadau a phremiymau er mwyn sicrhau bod y trefniadau yn parhau i fod yn berthnasol i uchelgeisiau polisi Llywodraeth Cymru. Mae 53 o gategoriâu i'w hadolygu. Hyd yma, rydym wedi cadarnhau y bydd y gostyngiad un oedolyn o 25% yn parhau, a hefyd ein bwriad i gael gwared ar y disgownt eiddo gwag ac eithrio o dan rai amgylchiadau. Ar ôl yr [ymgynghoriad](#) diweddar, rydym yn dadansoddi'r ymatebion i gynigion ar gyfer eithriad Dosbarth F ar gyfer eiddo gwag lle nad yw profiant neu lythyron gweinyddu wedi'u rhoi eto, a'r eithriad a'r diystyriad i bobl â nam meddyliol difrifol.

Byddwn yn ymgynghori ar gynigion pellach yn nes ymlaen eleni, a gellid cyflwyno newidiadau fesul cam dros gyfnod o amser, gyda rhai newidiadau'n cael eu gweithredu ym mlwyddyn ariannol 2026-27. Bydd unrhyw reoliadau a ddatblygir gennym yn cael eu hategu gan Asesiad Effaith Rheoleiddiol a fydd yn nodi costau, manteision a risgiau unrhyw newidiadau arfaethedig i'r drefn bresennol.

Argymhelliad 10: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn darparu gwybodaeth am y trefniadau trosiannol a fydd yn cael eu rhoi ar waith i gyfyngu ar effaith ailbrisiadau'r dreth gyngor ar aelwydydd ac awdurdodau lleol.

DERBYN. Rydym yn parhau i ystyried manylion y trefniadau trosiannol fel rhan o ddiwygio'r dreth gyngor. Byddaf yn ysgrifennu at y Pwyllgor yn amlinellu'r manylion unwaith y bydd y

ffordd ymlaen yn dilyn ymgynghoriad cam 2 yn hysbys. Bydd manylion y trefniadau trosiannol, gan gynnwys costau, manteision, ac effeithiau hefyd yn cael eu hamlinellu mewn Aseiad Effaith Rheoleiddiol ar wahân, sy'n cyd-fynd â'r ddeddfwriaeth berthnasol sydd ei hangen i roi effaith i'r trefniadau.

Argymhelliad 11: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod unrhyw adolygiad ôl-weithredu yn asesu costau a manteision cyffredinol y Bil, gan gynnwys unrhyw is-ddeddfwriaeth a wnaed ac a yw'r rhain yn bodloni'r disgwyliadau a nodir yn yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol.

DERBYN. Mae nifer o brosesau monitro a gwerthuso eisoes ar waith i fesur effeithiau polisi a goblygiadau ariannol deddfwriaeth.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos gyda'n rhanddeiliaid ac awdurdodau lleol i sicrhau bod aseuadau parhaus yn digwydd mewn perthynas â sut mae'r ddeddfwriaeth wedi dod i rym a'r effeithiau sy'n deillio o hynny.

Bydd is-ddeddfwriaeth a grëir o dan y Bil yn cael ei chefnogi gan ei Aseuadau Effaith Rheoleiddiol ei hun, gan amlinellu cynlluniau monitro a gwerthuso, gan gynnwys goblygiadau ariannol sy'n benodol i'r effeithiau perthnasol.